

Şer ve şeytan

“İnsanın yaratılış sürecinde şeytanın suçu ve günahı neydi? Ne yapmıştı? Neden kovulmuştu?”

Kur’ân, insanlığın yaratılışından bahsederken, meleklerle şeytanı da gündeme taşır. Melekler itaatkâr, günahsız, isyansız, zikir ve tesbihte kusursuz, muvâfık, mütevâzı ve hayırlı kimlikleriyle; şeytansa isyankâr, kibirli, büyüklük taslayan, cerbezeci, haddini bilmez, azgın, hasetçi ve düşman tavırlarıyla dikkati çeker. Başka bir ifâdeyle Kur’ân tarafından melekler ve peygamberlerin yüksek ahlâkını idrâk ve ihyâ etmeye teşvik edilen insan, şeytanın kötü ahlâkı, kötü mîzâcı ve kötü sıfatları karşısında da şiddetle uyarılır.

Şeytan, Cenâb-ı Allah’ın secde emrine uymamış, baş kaldırmıştı. Cenâb-ı Hak, hemen gazap etmedi, müşfikâne sordu: “Sana emrettiğim halde seni secdeden alıkoyan nedir?”¹

Şeytan tevbe etmek, pişmanlık duymak, Allah’ın gazabından yine Allah’a sığınmak ve bağışlanma talebinde bulunmak yerine; büyüklük tasladı ve tekebbüre soyundu: “Çamurdan yarattığına mı secde edeceğim? Benden üstün kıldığını görüyor musun?² Halbuki beni ateşten, onu ise çamurdan yarattın; ben ondan üstünüm!” dedi.³

Oysa büyüklük ve Kibriyâ Allah’a mahsustur! Allah’ın emri karşısında hiçbir mahlûkun, hiçbir iddiâda bulunma hakkı yoktur. Cenâb-ı Hak şeytanı rahmetinden kovdu: “İn oradan! Orada büyüklenmek sana düşmez! Çık git! Sen bir aşağılıksın!⁴ Sen artık kovulmuş birisin! Cezâ Gününe kadar lânetim senin üzerindedir!”⁵

Şeytan sarsıldı, yıkıldı; birdenbire yok olacağı kâbûsu yaşadı. “Rabb’im! Beni insanların tekrar dirilecekleri zamana kadar ertele” diye yalvardı.⁶

Yüce Allah, şeytanın bu niyâzı karşısında: “Sen, bilinen gün gelene kadar bırakılanlardansın!” buyurdu.⁷

İblis, bu defa teşekkür etmek yerine, azgın fikirlerinde âdetâ boğuldu: “Mâdem ki Sen beni rahmetinden uzaklaştırdın; ben de Senin doğru yolunda onların önüne oturup yollarını keseceğim. Sonra önlerinden, arkalarından, sağ ve sollarından onlara sokulacağım. Çoğunu Sana şükreder bulamayacaksın”⁸; “Rabb’im! Beni

sapıttığın için, yeryüzünde fenâlıkları onlara güzel göstereceğim! Hâlis kıldığın kulların müstesnâ; onların hepsini saptıracağım!”9 dedi; hırçınlığını, haddini bilmezliğini ve adâvetini kustu.

Şeytan, nevî olarak cinlerdendir.11 Cinlerin Müslüman olanları ve kâfir olanları vardır. İlk günah İblisin kendisinde kalmak üzere; daha sonra cinlerden kendisine yeni kâfirlerin ve ervâh-ı habîselerin katılması elbette mümkündür. Nitekim insanlardan da şeytan vazîfesini gören habîs ruhlular vardır.12 Bu dünya, herkes için imtihan dünyasıdır. Suçun şahsîliği prensibiyle, herkes kendi günahını yüklenir. “Herkes kendi yaptığına rehindir.”13 ve “Hiçbir günahkâr, başkasının günahını yüklenmez”14 İlâhî esasları, şeytanlar için de geçerlidir.

Demek secde emrine muhalif olduğundan Allah’ın rahmetinden kovulmuş şeytan sayı itibariyle bir olmakla berâber, bu şeytanın yaptıklarına, hîlesine, tuzağına, şerlerine etkinlikleriyle, yapıp ettikleriyle katılan, ortak olan, ona destek veren diğer habîs ruhlular da, destekleri ve yaptıkları oranında sorumludurlar, günahkârdırlar, mücrimdirler. Hiç kimse bir başkasının günahını üstlenmez. Herkes yaptığı kadar günahkârdır.

Dipnotlar:

- 1- A’râf Sûresi, 7/12; Sâd Sûresi, 38/75.
- 2- İsrâ Sûresi, 17/61,62.
- 3- A’râf Sûresi, 7/12; Sâd Sûresi, 38/76.
- 4- A’râf Sûresi, 7/13.
- 5- Sâd Sûresi, 38/77,78.
- 6- Hicr Sûresi, 15/36.
- 7- Hicr Sûresi, 15/37, 38.
- 8- A’râf Sûresi, 7/16-17.
- 9- Hicr Sûresi, 15/39,40.
- 10- Bakara Sûresi, 2/34; Sâd Sûresi, 38/74.
- 11- Kehf Sûresi, 18/50.
- 12- Lem’alar, s. 85.
- 13- Müddessir Sûresi, 74/38.
- 14- Necm Sûresi, 53/38